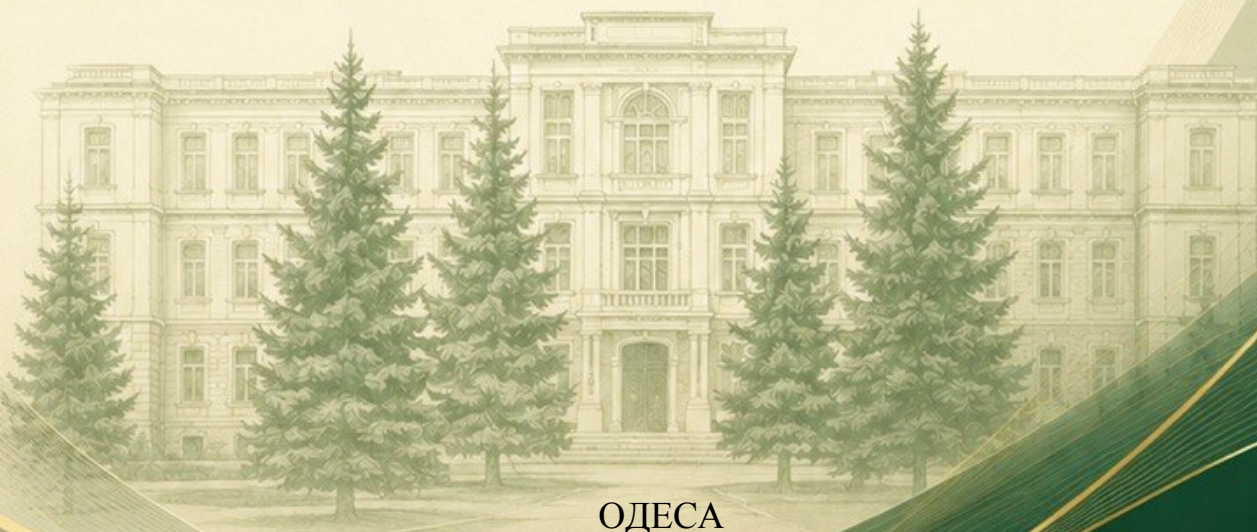

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
Південноукраїнський центр професійного розвитку керівників та фахівців
соціальної сфери

«ТРАНСФОРМАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ, МЕТОДИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ»

*ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ КОНФЕРЕНЦІЇ
У МЕЖАХ ВСЕУКРАЇНСЬКОГО НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОГО ПІДВИЩЕННЯ
КВАЛІФІКАЦІЇ (СТАЖУВАННЯ)
6 червня 2026 року*

ОДЕСА

DOI: <https://doi.org/10.24195/Zbarska2026>

УДК: 378:159.955:376.37

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Койчева Тетяна Іванівна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки, в.о. першого проректора з навчальної та науково-педагогічної роботи.

Листопад Олексій Анатолійович – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри дошкільної педагогіки.

Музиченко Ганна В'ячеславівна – проректор з наукової роботи, доктор політичних наук, професор, професор кафедри політичних наук і права Університету Ушинського.

Соколова Ганна Борисівна – доктор психологічних наук, професор, професор кафедри спеціальної та інклюзивної освіти, директор Навчально-наукового інституту фізичної культури, спорту та спеціальної освіти.

Черненко Наталія Миколаївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освітнього менеджменту та публічного управління.

*Рекомендова вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(протокол №15 від 25 червня 2026 р.)*

Рецензенти:

Форосян Ольга Іванівна – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри спеціальної та інклюзивної освіти.

Литовченко Світлана Віталіївна – доктор педагогічних наук, професор, завідувач відділу освіти дітей з порушеннями сенсорного розвитку, Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України.

«Трансформація освітнього процесу в закладах вищої освіти: інноваційні підходи, методи та технології навчання»: збірник матеріалів конференції у межах всеукраїнського науково-педагогічного підвищення кваліфікації (стажування). Одеса : Університет Ушинського, 2026. 167 с.

До збірника увійшли матеріали Всеукраїнської науково-методичної конференції, присвячені актуальним питанням трансформації освітнього процесу в закладах вищої освіти, упровадженню інноваційних підходів, методів і технологій навчання, а також сучасним практикам у спеціальній освіті, логопедії та інклюзивному навчанні.

У представлених матеріалах науковці висвітлюють теоретичні й практичні аспекти модернізації освітнього середовища, розглядають ефективні форми організації навчання у ЗВО, аналізують можливості застосування інноваційних педагогічних технологій та окреслюють сучасні підходи до роботи в умовах спеціальної й інклюзивної освіти.

Відповідальність за зміст матеріалів несуть їх автори.

мотивацію, успішність, професійне становлення, педагогічну майстерність, комунікацію та загальний рівень задоволеності навчанням і роботою. У сучасних умовах заклади вищої освіти мають приділяти більше уваги психологічній безпеці, емоційній підтримці, профілактиці стресу та формуванню культури взаємоповаги.

Підсумовуючи, можна зазначити, що якісна освіта неможлива без психологічно здорового освітнього середовища. Турбота про психоемоційний стан викладачів і студентів - це не другорядне питання, а необхідна умова ефективного навчання, професійного розвитку та гармонійної взаємодії всіх учасників освітнього процесу.

БАРТЄНЄВА Ірина Олександрівна

ПЕДАГОГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ГРУПОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК ЗАСОБУ РОЗВИТКУ КУЛЬТУРИ СПІЛКУВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У сучасній педагогічній науці групова навчальна діяльність посідає особливе місце як один із ключових механізмів формування в здобувачів вищої освіти умінь співпраці, соціальної взаємодії та ефективної комунікації. Розвиток культури спілкування неможливий без залучення здобувачів вищої освіти до процесу спільної роботи, де кожен учасник має можливість висловитися, почути інших, узгодити позиції та досягти колективного результату. Саме тому питання організації групової діяльності стає предметом глибокого наукового аналізу та педагогічного пошуку.

Сучасні українські науковці приділяють значну увагу уточненню сутності поняття «групова навчальна діяльність». Зокрема, О.Пометун і Л.Казакова трактують її як організовану взаємодію здобувачів у малих групах, що спрямована на досягнення спільної навчальної мети й передбачає розподіл ролей, взаємну відповідальність та обов'язкове обговорення результатів [1]. К.Нор розглядає групову діяльність як один із провідних механізмів формування ключових компетентностей, наголошуючи на її соціалізуючому характері [4, с.73].

О.Ярошенко визначає групову навчальну діяльність як форму колективної взаємодії, у якій реалізується конструктивістський підхід – студенти створюють знання у процесі співробітництва, а не лише отримують готову інформацію від викладача. Дослідниця підкреслює, що саме кооперативна діяльність сприяє розвитку гнучкості мислення, здатності презентувати свої ідеї та сприймати інші точки зору [3; 5].

Є. Задоя акцентує увагу на тому, що групова навчальна діяльність є не стільки формою організації роботи, скільки цілісною педагогічною технологією, яка має свої етапи, правила, структуру та вимоги до поведінки учасників. Науковиця підкреслює важливість регламентованого спілкування, обміну інформацією та скоординованості дій [2, с.87].

За Т. Малютіною, групова діяльність забезпечує умови для формування навчальної автономії та культури діалогу: студенти вчаться планувати свою діяльність, аргументувати судження, узгоджувати рішення та нести відповідальність за спільні результати [1].

О. Савченко наголошує, що групові форми роботи є ефективними лише за умови чіткої організації, продуманого добору завдань та створення сприятливого психологічного клімату. Дослідниця підкреслює, що взаємодія в групі формує комунікативну культуру, толерантність, навички ненасильницького спілкування та співпереживання. На погляд науковиці, групова робота сприяє розвитку вміння організовувати співпрацю в колективі та ефективно взаємодіяти з одногрупниками. Спостереження за роботою здобувачів вищої освіти під час групових завдань дозволяє викладачу отримати цінну інформацію про їхні здібності та поведінку. Групова діяльність формує позитивну взаємозалежність: студенти мають спільну мету та спільний результат, що стимулює навчання разом і підвищує ефективність колективної роботи [5].

На нашу думку, групова навчальна діяльність є формою організації освітнього процесу, при якій здобувачі вищої освіти об'єднуються у невеликі групи для досягнення спільної навчальної мети за посередницького керівництва викладача та у співпраці між собою. У такій організації викладач здійснює опосередковане управління роботою студентів через завдання, які він пропонує групі і які спрямовують їхню діяльність.

Таким чином, групова діяльність є спільною діяльністю здобувачів освіти, де вони активно взаємодіють, підтримують одне одного та досягають колективного результату. На відміну від фронтальної або індивідуальної роботи, групова форма не ізолює їх один від одного, а навпаки – стимулює їх природне прагнення до спілкування, співпраці та взаємопідтримки.

Узагальнення підходів українських науковців дає підстави трактувати групову навчальну діяльність як організований процес спільної роботи студентів, спрямований на вирішення навчального завдання через взаємодію, діалог, колективний пошук і відповідальність за спільний результат.

Групова навчальна діяльність у сучасній педагогічній науці розглядається як багатогранне явище, що має різноманітні форми реалізації, кожна з яких створює специфічні умови для розвитку комунікативних умінь та культури спілкування здобувачів вищої освіти. Однією з найпоширеніших форм є парна робота, що ґрунтується на співпраці двох студентів, які спільно виконують певне завдання. Парна робота сприяє розвитку навичок аргументації, уточнення

думок, взаємопідтримки та формує відповідальність за спільний результат. Застосування цієї форми є ефективним під час опрацювання навчального матеріалу, що потребує короточасного обміну ідеями та швидкого прийняття рішень.

Більш широкі можливості для комунікації відкриває робота в малих групах, що об'єднують 3–6 студентів. Саме в таких групах оптимально поєднуються умови для індивідуального внеску та колективної діяльності. Учасники мають змогу розподілити ролі – від лідера й доповідача до секретаря чи аналітика – що допомагає залучити кожного до активної роботи. Мала група створює простір для дискусій, обміну думками, вироблення спільних рішень, а також сприяє розвитку критичного мислення та вміння коректно відстоювати власну позицію. Саме завдяки постійній взаємодії та колективній відповідальності студенти навчаються поважати різні точки зору, слухати одне одного та координувати спільні дії.

У нашому дослідженні за основу розгляду групової навчальної діяльності беремо підхід, запропонований Н.Мойсеюк [4], яка пропонує ґрунтовну класифікацію форм групової взаємодії здобувачів освіти. Науковиця виокремлює такі різновиди групової роботи, як парна, кооперативно-групова, диференційовано-групова, ланкова та індивідуально-групова форми. Кожна з них має свої структурні й організаційні особливості та виконує окремі педагогічні функції, що дає змогу широко застосовувати їх у різних навчальних ситуаціях.

Залежно від тривалості роботи виділяють тимчасові (динамічні) та постійні групи [4].

За принципом формування групи можуть бути диференційованими або гетерогенними. Гетерогенні, або різнорівневі, групи мають значно більший потенціал для розвитку соціальних і комунікативних компетентностей, оскільки в них відбувається природний процес взаємонавчання. Сильніші здобувачі допомагають слабшим, виступаючи в ролі наставників, а ті, своєю чергою, отримують підтримку й набувають досвіду конструктивної взаємодії. У таких групах формуються толерантність, взаємоповага та вміння адаптуватися до різних стилів спілкування.

Окрему цінність мають рольові групи, де кожен учасник отримує чітко визначену роль: модератора, експерта, аналітика, критика, доповідача тощо. Чіткий розподіл ролей сприяє підвищенню організованості, відповідальності за власну ділянку роботи та загальну ефективність групової діяльності. Такі групи особливо ефективні під час проведення дискусій, ділових ігор, дебатів, оскільки дозволяють відпрацьовувати різні моделі комунікативної поведінки.

До типів групової навчальної діяльності належать також експертні групи, дзигоподібні групи та мозаїчні групи (Jigsaw), які забезпечують більш складну та ефективну взаємодію студентів. Експертні групи формуються на основі розподілу теми або завдання на окремі блоки, кожна підгрупа опрацьовує свій

аспект і набуває спеціалізованих знань, після чого ділиться ними з іншими учасниками, що сприяє розвитку відповідальності та здатності навчати один одного. Дзигоподібні групи передбачають послідовну зміну партнерів у коротких обговореннях: студенти по черзі обмінюються думками з різними одногрупниками, що стимулює здатність швидко формулювати власну позицію, слухати інших та узгоджувати спільні рішення. Мозаїчні групи Jigsaw поєднують обидві попередні моделі: спершу здобувачі працюють у постійних «домашніх» групах, потім утворюють тимчасові експертні групи для глибокого опрацювання конкретного аспекту завдання, а після цього повертаються до основної групи та передають набуті знання іншим. Така організація роботи сприяє активному взаємонавчанню, підвищує рівень відповідальності, формує навички презентації матеріалу та координації дій у колективі. Використання цих типів групової діяльності значно розширює можливості освітнього процесу, стимулює колективне мислення та сприяє розвитку комунікативних і соціальних компетентностей студентів.

Нарешті, проєктні групи становлять найбільш комплексний тип групової діяльності, який поєднує дослідження, планування, практичну діяльність, аналіз і презентацію результатів. Проєктна робота вимагає високого рівня координації, уміння домовлятися, ухвалювати рішення й долати суперечки. Студенти набувають досвіду ділового спілкування, вчать презентувати власні ідеї та враховувати інтереси інших. Завдяки тривалому характеру роботи проєктні групи створюють унікальні умови для розвитку культури комунікації в реальних, життєво наближених ситуаціях.

Як наслідок, різні типи групової навчальної діяльності забезпечують різнопланові можливості для розвитку культури спілкування здобувачів вищої освіти. Вони збагачують досвід взаємодії, сприяють формуванню комунікативних умінь, навичок командної роботи та конструктивного діалогу, що робить групову діяльність одним із найефективніших засобів розвитку соціально-комунікативної компетентності студентів.

Групова навчальна діяльність характеризується рядом специфічних особливостей, які відрізняють її від індивідуальної чи фронтальної форми роботи і визначають її педагогічний потенціал у розвитку комунікативних, соціальних та когнітивних компетентностей студентів [5].

По-перше, групова діяльність ґрунтується на колективній взаємодії, що передбачає активну участь усіх членів групи. Учасники спільно обговорюють завдання, узгоджують позиції та приймають спільні рішення, що формує здатність домовлятися, слухати та враховувати думки інших.

По-друге, вона має структуровану організацію ролей і функцій. Для досягнення навчальної мети студенти часто розподіляють ролі всередині групи – лідер, доповідач, секретар, аналітик тощо. Це сприяє розвитку відповідальності, самоорганізації та усвідомленого виконання завдань.

По-третє, групова навчальна діяльність створює умови для взаємонавчання. Кожен студент не лише отримує інформацію від інших, а й сам виступає джерелом знань, пояснює матеріал, навчає партнерів, що поглиблює засвоєння навчального матеріалу та сприяє формуванню критичного мислення.

По-четверте, вона передбачає динамічність і гнучкість у взаємодії. Залежно від завдання або навчальної мети групи можуть змінювати склад, ролі та форму роботи (парна, мала, експертна, проєктна), що стимулює адаптивність, креативність і здатність ефективно працювати з різними людьми.

По-п'яте, важливою особливістю є соціальна спрямованість процесу. У групі студенти набувають умінь співпрацювати, підтримувати партнерів, конструктивно вирішувати конфлікти та домовлятися. Вони навчаються толерантності, взаємоповазі, емоційній регуляції та культурі спілкування.

По-шосте, групова діяльність забезпечує підвищену мотивацію та залученість студентів.

В результаті, групова навчальна діяльність поєднує педагогічну організацію, соціальну взаємодію та когнітивну активність, створюючи умови для розвитку як навчальних, так і комунікативних компетентностей студентів. Ці особливості роблять її одним із найбільш ефективних засобів формування культури спілкування та колективної відповідальності в освітньому процесі.

Отже, групова навчальна діяльність у сучасній вищій освіті займає центральне місце як один із ключових механізмів формування соціально-комунікативних, пізнавальних та творчих компетентностей здобувачів. В умовах міжнародних освітніх стандартів акцент робиться на розвиток критичного мислення, умінь працювати в команді, взаємодіяти та приймати колективні рішення. Саме групова форма роботи дозволяє реалізувати активні методи навчання, такі як проєктна діяльність, дискусії, рольові ігри та кооперативне навчання, де студенти є не пасивними споживачами інформації, а співтворцями знань. Вона забезпечує інтеграцію освітнього процесу з соціальним середовищем, готує здобувачів вищої освіти до реальних життєвих ситуацій, де ефективно спілкування, вміння узгоджувати позиції та відповідати за спільний результат є визначальними.

Групова діяльність виступає важливим засобом реалізації компетентнісного підходу, формування культури спілкування та розвитку соціальної активності здобувачів вищої освіти, інтегруючи навчальні, комунікативні та особистісні аспекти освітнього процесу.

Список використаних джерел:

1. Блажко О. А., Ревацька Л. В. Особливості організації групової навчальної діяльності в закладах вищої освіти. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2024. Вип. 65. С. 23–28.
2. Задоя Є.С. Дидактичні умови організації групових форм навчальної роботи. *Педагогічні науки*. 2010. Випуск 1 (33). С. 85-93.

3. Кузнецов М. А., Фоменко К. І., Кузнецов О. І. Психічні стани студентів у процесі навчально-пізнавальної діяльності : монографія. Харків : ХНПУ, 2015. 338 с.

4. Нор К.Ф. Ефективність використання групових форм навчальної діяльності. *Зб. матеріалів науково-практ. конф. МДПІ*. Миколаїв. 1997. С. 72–74.

**БОЙКО Ольга Павлівна,
ХАЛЕЦЬКА Катерина Віталіївна**

ТРАНСФОРМАЦІЯ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ПРОГРАМУВАННЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНФОРМАТИКИ В УМОВАХ РОЗВИТКУ ГЕНЕРАТИВНОГО ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

Стрімкий розвиток інформаційних технологій, поширення генеративного штучного інтелекту та автоматизація процесів розробки програмного забезпечення спричиняють таку глибоку й прискорену трансформацію галузі програмування, що може розглядатися як один із найбільш масштабних етапів технологічних змін у сфері програмування. Сучасні зміни стосуються не тільки появи нових мов програмування, фреймворків та технологічних платформ. Відбувається глибоке переосмислення самої професійної ролі програміста, характеру його діяльності та вимог до професійної підготовки [2; 3]. Якщо раніше програмування переважно асоціювалося з безпосереднім написанням програмного коду, реалізацією алгоритмів і детальним опрацюванням синтаксичних конструкцій, то сьогодні все більшого значення набуває здатність до системного проектування, постановки задач та управління складними інформаційними системами.

Однією з ключових тенденцій сучасного етапу розвитку програмування, яку не можна ігнорувати, є поступовий перехід від моделі «ручного» створення коду до використання інтелектуальних систем підтримки розробки. Саме поширення генеративних AI-систем, таких як OpenAI ChatGPT, GitHub Copilot та Anthropic Claude помітно змінило характер професійної діяльності програміста, що, відповідно, викликає реакцію з боку освіти. Зазначені системи здатні автоматично генерувати програмний код, створювати документацію, пропонувати варіанти тестування, пояснювати помилки, а також здійснювати рефакторинг програмних рішень [2; 5]. Унаслідок цього здобувач освіти дедалі частіше виконує роль не безпосереднього «автора» кожного рядка коду.

Генеративні системи вже сьогодні здатні ефективно створювати типові вебзастосунки, CRUD-системи довільного призначення або окремі мобільні застосунки. Паралельно стрімко розвиваються нові напрями IT-галузі, серед яких особливе місце займають штучний інтелект, машинне навчання, аналіз

Зміст

Секція 1 : Трансформація освітнього процесу в закладах вищої освіти: інноваційні підходи, методи та технології навчання	
ПІБ автора, тематика тез	Сторінки
<i>Александрова Олена Юріївна</i> Психоемоційний стан викладачів і студентів у процесі освітньої взаємодії в закладах вищої освіти	3
<i>Бартенєва Ірина Олександрівна</i> Педагогічний потенціал групової навчальної діяльності як засобу розвитку культури спілкування здобувачів вищої освіти	6
<i>Бойко Ольга Павлівна, Халецька Катерина Віталіївна</i> Трансформація методики навчання програмування майбутніх учителів інформатики в умовах розвитку генеративного штучного інтелекту	11
<i>Болдарєва Ольга Миколаївна, Олефір Олена Іванівна</i> Інтерактивні цифрові технології як інструмент трансформації навчання вищої математики у ЗВО	15
<i>Гончар Наталія Петрівна</i> Підготовка майбутніх фахівців дошкільної освіти засобами інтерактивних технологій	17
<i>Денисюк Ольга Василівна</i> Європейські стандарти в українському будівництві	20
<i>Дзівідзінська Ірина Сергіївна</i> Цифрова трансформація філологічної освіти: когнітивні виклики та методичні стратегії у сучасному закладі вищої освіти	23
<i>Дмитрашко Світлана Анатоліївна</i> Вивчення переговорних стратегій як інструменту представництва національних інтересів студентами спеціальності «Політологія»	25
<i>Дубова Світлана Вольтівна</i> Основи системного підходу до викладання транспортних дисциплін в межах освітньої програми «Міське будівництво та господарство»	28